

PROBAČNÍ PROGRAM „UČEBNÍ PROGRAM – MLADISTVÍ“ V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Od poloviny dubna r. 2005 se začala v Praze, Chebu a Českých Budějovicích realizovat pilotní verze probačního programu s oficiálním názvem Učební program – mladiství. Realizátorem tohoto programu je Sdružení pro probaci a mediaci v justici (SPJ) – Institut pro probaci a mediaci (IPM) a Probační a mediační služba ČR (PMS ČR). Testování pilotního programu bude ukončeno v r. 2006.

Podle zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže, může soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce uložit se souhlasem osoby, proti níž se řízení vede, různá výchovná opatření, z nichž jedno má podobu povinnosti absolvovat probační program.¹ Smyslem účasti mladistvého pachatele v probačním programu je minimalizovat rizika opakování jeho trestné činnosti, vést ho k větší odpovědnosti a k vytvoření a osvojení alternativních strategií chování, které mu umožní vyhnout se dalšímu kriminálnímu jednání.

Do učebního programu pro mladistvé lze zařadit klienty s následující charakteristikou: klient je ve věku 15 - 18 let, páchal trestnou² činnost opakovaně (lze zařadit i prvopachatele), dopouštěl se trestné činnosti menší závažnosti (např. krádeže, porušování domovní svobody, poškozování cizí věci), vykazuje určitou minimální úroveň inteligence, je schopný a ochotný pracovat ve skupině, netrpí závažnou psychickou poruchou nebo chorobou, není závislý na alkoholu a drogách.

Metodicky je učební program postaven na kognitivně behaviorálním terapeutickém přístupu. V rámci skupinových sezení se s klienty probírají následující témata: bilancování krátkodobých a dlouhodobých negativních a pozitivních zisků z páčání konkrétních trestných činů, rozpoznávání a možnosti zvládání spouštěcích mechanismů vedoucích ke spáchání trestného činu, nácvik postupů pro úspěšné řešení problémů, nácvik sociálních dovedností podporujících zdárné jednání s druhými lidmi, nácvik vcítění se do prožívání poškozeného, příprava individuálních plánů pro zvládání krizových situací v reálném životě. Klienti mají k dispozici speciální pracovní sešity, se kterými pracují v rámci sezení i v domácím prostředí (klientům jsou zadávána domácí cvičení). Každé skupinové sezení tvoří uzavřený celek (modul) a klienti se musí zavázat, že budou všechny moduly absolvovat v kontinuu.

Tera-

peutická sezení jsou realizována ve skupinách, v počtu 6-12 účastníků. Skupiny probíhají v intervalu 1x týdně 2 hodiny po dobu 12 týdnů. Po ukončení programu se konají další 3 schůzky po 6, 9 a 12 měsících pro katamnestické ověření efektivity programu. Lektori probačního programu jsou odborníci z oblasti psychosociálních služeb, kteří byli pro vedení terapeutických skupin vyškoleni experty ze švýcarské probační služby kantonu Curych (v roce 2004 obdržel tento program cenu Community Justice Awards na mezinárodní konferenci Probation 2004 v Londýně v kategorii prosazování nových metod práce). Do lektorského týmu byli vybráni rovněž 1 pedagog a 2 studenti Zdravotně sociální fakulty JU v ČB. Terapeutická práce lektorů je supervidovaná.

Projekt, jehož součástí je zmíněný probační program pro mladistvé, je finančně podporován PMS ČR a švýcarským Sdružením pro rozvoj probace ve střední a východní Evropě (VEBO).

Vysvětlivky:

1. Probačním programem se dle zákona č. 218/2003 Sb., § 17- rozumí zejména program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, a to s různým režimem omezení v běžném způsobu života, který směřuje k tomu, aby se mladistvý vyhnul chování, které by bylo v rozporu se zákonem, a k podpoře jeho vhodného sociálního zázemí a k urovnání vztahů mezi ním a poškozeným. Probační program schvaluje ministr spravedlnosti a zapisuje se do seznamu probačních programů vedeného Ministerstvem spravedlnosti.
2. V tomto textu používáme obecný pojem trestná činnost, avšak zákon č. 218/2003 Sb. nazývá trestný čin mladistvých pachatelů pojmem „protiprávní čin“ nebo „čin jinak trestný“.

**D. Doubravová, M. Roučková, R. Pešek,
V. Horváth, J. Raušer, P. Vácha**

Mgr. D. Doubravová (předsedkyně Sdružení pro probaci a mediaci v justici, Praha)

Mgr. M. Roučková (vedoucí střediska PMS ČR v Českých Budějovicích a metodická koordinátorka středisek PMS ČR v Jihočeském soudním kraji, terapeutka)

R. Pešek, DiS (kognitivně behaviorální terapeut, Kontaktní a doléčovací centrum pro drogovou závislost, o.s., Hájčec, student ZSF JU v ČB)

Bc. V. Horváth (vychovatel-terapeut Vazební věznice v Českých Budějovicích, student ZSF JU v ČB)

J. Raušer, DiS. (asistent Probační a mediační služby ČR, středisko České Budějovice)

Mgr. P. Vácha (pedagog, ZSF JU v ČB)

ZPRÁVA Z BĚLORUSKA O NÁVŠTĚVĚ UNIVERZIT V GOMELU A V MINSKU

Doba služební cesty: 28.11.- 4.12.2004

Účastníci: doc. MUDr. Leoš Navrátil, CSc., prodekan pro vědu a výzkum ZSF JU, vedoucí katedry radiologie a toxikologie, prof. MUDr. Pavel Kuna, DrSc., zástupce vedoucího katedry radiologie a toxikologie ZSF JU v Českých Budějovicích.

Na základě pozvání rektorů Gomelské státní univerzity Franciska Skoriny v Gomelu a Mezinárodní státní ekologické univerzity A. D. Sacharova v Minsku jsme měli příležitost seznámit se se studijními programy a zaměřením vědecké práce dvou běloruských univerzit, které se významným způsobem podílejí na analýze vlivů dlouhodobého působení ionizujícího záření na biosféru z radioaktivních látek, které způsobily zamoření některých území Běloruska v údobí po havárii čtvrtého reaktoru jaderné elektrárny 26. dubna 1986 v Černobylu na nedaleké Ukrajině.

S univerzitou v Gomelu má Jihočeská univerzita smlouvu o spolupráci již řadu let. Ale až po vstupu České republiky do EU jsme byli osloveni představiteli programu TEMPUS v ČR, zda by nebylo možné zainteresovat východoevropské země v naplnění Boloňské dohody ve smyslu zavedení našich bakalářských, případně magisterských studijních oborů, které by byly přednášeny na příslušném teritoriu a náklady s jejich zavedením a následnou výukou by byly hrazeny z programu EU TEMPUS.

Gomel je půlmilionové město s rozsáhlým průmyslem a obrovskou výstavbou. Mimo jiné vyrůstá v blízkosti univerzity i nový velký katolický kostel. Gomel je velké administrativní a kulturní centrum Gomelské oblasti s významnou historií s velkým divadlem a řadou úřadů, vysokých a středních škol. Zdejší státní univerzita nese jméno Franciska Skoriny, který se počátkem 15. století vzdělával na Univerzitě Karlově v Praze a kde vydal v běloruském jazyce 400 kusů bible. Po několika letech působení v běloruské vlasti se Skorina vrátil do Prahy, kde údajně zemřel. Má v našem hlavním městě i svůj pomník. Každý druhý rok pořádá Státní univerzita v Gomelu vědeckou konferenci o novinkách ze života F. Skoriny. Měli jsme příležitost navštívit muzeum - laboratoř F. Skoriny a vyslechnout si zasvěcený výklad o životě vědce a o významu slovanské vzájemnosti v podání ředitele muzea K. S. Usoviče. Do této doby jsme netušili, jak hluboké jsou kořeny česko-běloruských vztahů. Slíbili jsme, že se pokusíme zaangažovat naše historiky v bádání po Skorinově hrobu v Praze. Našemu

projektu se věnovali především první prorektor pro vzdělávání J. I. Kaluženko, fyzik a matematik, prorektor pro vědu a výzkum D. G. Lin, profesor a doktor technických věd, dále G. G. Gončarenko, akademik Běloruské akademie věd a profesor genetiky, vedoucí katedry zoologie a ochrany životního prostředí a děkanka biologické fakulty doc. O. M. Chramčenkova, kandidátka biologických věd.

Univerzita má 11 fakult, jejich složení a příslušné katedry je možné nalézt na www.gsu.unibel.by. Mezi nejdůležitější patří Biologická, Filologická, Ekonomická, Geograficko-geologická, Historická a Právnická fakulta. Medicína se studuje v Gomelu na samostatné Medicínské univerzitě. Významnou součástí Státní univerzity v Gomelu je Francouzsko-běloruský institut řízení, založený v r. 1995, zajišťující ve spolupráci s francouzskou univerzitou v Overonu, Clermon 1, výuku francouzštiny pro studenty jiných fakult, zvláště Fakulty ekonomické. Roční školné tzv. druhého studia činí ročně 130 US dolarů. Součástí studia jsou tříměsíční stáže ve Francii a osvědčení o znalosti jazyka z vlastní i francouzské univerzity.

Vzhledem ke skutečnosti, že na území Běloruska vypadlo přibližně 70 % radionuklidů z radioaktivního mraku černobylského reaktoru a radioaktivním spadem bylo zamořeno 23 % její půdy (46,5 tisíc km², zvláště v Gomelské oblasti, rozhodla běloruská vláda soustředit výzkum v oblasti radiobiologie, radioekologie a radiační ochrany do tohoto města. Řada radiologických pracovišť se přemístila z Minska do 300 km vzdáleného Gomelu s nepochybně zvýšenou radioaktivitou prostředí, půdy a lesů. K 1.1. 2003 tvoří hlavní kontaminanty v přírodě cesium - 137, stroncium - 90 a v menší míře izotopy plutonia. Radioaktivní zamoření cesiem - 137 s úrovní 1 až 5 μCi (37 – 185 kBq)/km² zahrnuje 42 % teritoria Gomelské oblasti. Od r. 1987 je ve zvláštním režimu sledováno a vyšetřováno 1,5 milionů poškozených osob Běloruska z celkového počtu 10 milionů obyvatel. 10.9.1990 zahájil v Gomelu činnost Oblastní dispenzár radiační medicíny.

V zájmu postiženého obyvatelstva vybudovala švýcarsko-slovinská firma Smelt-Intag v Gomelu „Republikové vědecko-praktické centrum radiační medicíny a ekologie člověka“ s vynikajícím vybavením vědeckých laboratoří i jednotlivých lékařských ambulantních a lůžkových pracovišť se 450 lůžky. Bylo otevřeno 31.10. 2002. O rozsáhlé pomoci postiženým nás informovala ředitelka zařízení E. K. Kapitonova, DrSc. V současné době je toto republikové zařízení hlavním zdravotnickým centrem, které poskytuje speciální lékařskou péči

postiženým katastrofou černobylské jaderné elektrárny (JE) nejen somaticky, ale i psychicky. Přijímá i obyvatelé z Ruska a Ukrajiny. Centrum registruje koncem roku 2003 1.670 000 zasažených osob celkem, z toho 303 421 dětí. Je koordinacním vědeckým pracovištěm programu státního plánu výzkumu Běloruské republiky o „Překonání následků katastrofy černobylské JE“ pro léta 2001 – 2005 a v údobí do roku 2010 pak programu „Vědecké zabezpečení řešení medicínských problémů následků katastrofy na černobylské jaderné elektrárně“. Dotazy a upřesnění na vědeckou a praktickou činnost centra v Gomelu lze získat na adrese: ul. Iljiča 291, g. Gomel 246040, Bělorusko nebo na e-mailové adrese: rcrm@tut.by

Naše cesta se ubírala z východního Gomelu do Minska, hlavního města Běloruska, s celkovým počtem obyvatelstva 1,8 milionu. Z 2. světové války nese hrdý titul město-hrdina za prokázaný odpor proti hitlerovským fašistům. Vedle rozsáhlé státní univerzity vznikla 20.1.1992 „Mezinárodní státní ekologická univerzita A. D. Sacharova“ s anglickou verzí názvu „International Sakharov Environmental University“ (ISEU). Nachází se nedaleko světoznámého traktorového závodu Belarus. Vznik univerzity byl doporučen Mezinárodním Sacharovským kongresem v Moskvě v květnu 1991 za podpory OSN. Je jistě zajímavé, že členem vědecké rady této univerzity je i prof. František Janouch, český jaderný fyzik, pracující v Karolinském institutu ve Stockholmu ve Švédsku. Podrobnosti lze najít na www.iseu.by nebo na <http://iseu.kingston.ac.uk>, e-mail: info@iseu.by.

Samotná univerzita má 4 fakulty, pro nás zvláště zajímavé dvě – Fakultu monitoringu zevního prostředí a Fakultu ekologické medicíny. Během pětiletého studia jsou promováni specialisté – radioekologové v oborech jaderná fyzika a radiochemie, radiační bezpečnost, ekologický monitoring a audit, ekologické informační systémy a na další fakultě specialisté v radiobiologii a radiační medicíně v oborech radiobiologie, medicínská ekologie, imunologie, cytologie a radiační hygiena, v ČR nazývaná radiační ochranou. Programy těchto směrů nám předal prorektor pro vzdělávání prof. I. V. Semčenko, doktor fyzikálních a matematických věd. V jeho úřadu se zajišťují i specializační kurzy pro specialisty z Běloruska a z různých zemí bývalého Sovětského svazu, pořádané UNESCO nebo Mezinárodní agenturou pro atomovou energii (MAAE) v Minsku. Přednáší se rusky. Rektorem univerzity prof. S. P. Kundasem, DrSc., jsme byli podrobně seznámeni s vědeckými a pedagogickými aktivitami školy. Projekt vybudovat vědecko-výukovou stanici „Volma“ nedaleko Minska pro studenty, včetně

zahraničních, umožní zajistit letní praxe v oborech ekologie a monitoringu přímo v přírodních podmínkách běloruského venkova. Při prohlídce univerzity jsem se seznámil s řadou laboratoří, zvláště nás zaujala genetická, imunologická a farmakologická laboratoř s vynikajícími odborníky doc. N. V. Gerasimovičovou, CSc., N. V. Prokopenkovou, I. V. Puchtějevou, I. P. Merkulovou, prof. A. I. Chomenko, DrSc., aj.

Jak rektor ISEU S. P. Kundas, tak prorektor pro vzdělávání doc. I. V. Semčenko, vědu a výzkum prof. A. Okeanov a mezinárodní spolupráci N. Gončarová, Ph.D., významně podporovali naši příští spolupráci v rámci programů Evropské unie (EU). A to jak ve vzdělávání studentů zvláště v oborech „Aplikovaná radiobiologie a toxikologie“ a „Krizová radiobiologie a toxikologie“, možnosti jsou i širší v oblasti psychosociálních studií, tak i v mnohostranné vědeckovýzkumné spolupráci.

Při návštěvě obou Státních univerzit v Gomelu i v Minsku byly podepsány příslušné dohody o další spolupráci, které budou přínosem pro rozvoj vědeckých poznatků speciálně při studiu následků zamoření velkého teritoria radioaktivními látkami na biosféru a ekologický systém. My naopak můžeme nabídnout zkušenosti v radiační ochraně při provozu našich jaderných elektráren, které Bělorusko nevyužívá. Jsme přesvědčeni, že naše vzájemná spolupráce za účasti dalších zemí EU bude sloužit především ochraně našich a běloruských obyvatel.

Leoš Navrátil

ZPRÁVA ZE SLUŽEBNÍ CESTY ZE ST. PÖLTENU – PROJEKT INTERNATIONALE ZUSAMMENARBEIT IN DER PFLEGE

Dne 30. 11. 2004 se uskutečnila služební cesta do rakouského St. Pöltnu, kde se konala prezentace Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Č. Budějovicích, Univerzity JEP v Olomouci a maďarské Univerzity Debrecín ve vzájemné spolupráci ve výměnném programu Internationale Zusammenarbeit in der Pflege v domově důchodců v rakouském Hainburgu. Jedná se o každoroční letní studentskou aktivitu v rámci praktického výcviku v bakalářském studijním programu všeobecná sestra.

Přednášky zahájil Dipl. Ing. Peter Schmied, zástupce pro Niederösterreich, pozdravením a přivítáním. Pokračoval ředitel domova důchodců Hainburg pan Werner Steindl, který zhodnotil

výsledky a úspěchy projektu. Vyjádřil naději a nutnost další, vzájemné spolupráce. V další přednášce bylo představeno naše město Č. Budějovice, Jihočeská univerzita a její studijní programy. Dále pokračovaly studentky JU ZSF M. Bendová, M. Uxová a K. Janků s ošetrovatelským procesem podle Roperové. Citací v německém jazyce přiblížily ošetřování klientů domova důchodců v Hainburgu a předvedly praktickou ukázkou aplikace ošetrovatelských diagnóz dle taxonomie NANDA na základě vypracované kazuistiky.

Svojí přednáškou pokračovala ředitelka odborné praxe domova důchodců Hainburg DGKS Nada Prangl, která zhodnotila obtížnost a náročnost práce s klienty a zároveň kladně hodnotila pracovní aktivity našich studentek. Vyjádřila nutnost dalšího, odborného vzdělávání jako základ zvyšování kvality ošetrovatelské péče o seniory.

Stejnou tematiku ve svých přednáškách představily studentky z Olomouce a z maďarského Debrecínu, které rovněž pracovaly v domově důchodců v rakouském Hainburgu. Na závěr promluvil ředitel rakouského domova důchodců Pottendorf pan F. Steiner, který hodnotil výsledky v ošetrovatelské péči o klienty a zároveň zdůraznil potřebu neustálého zlepšování služeb pro obyvatele domova důchodců. Také vyzdvihl nutnost vzájemné spolupráce a jednoty mezi všemi zeměmi Evropské unie.

Vlasta Koudelková
JU ZSF, katedra ošetrovatelství

ZPRÁVA ZE SLUŽEBNÍ CESTY Z BONNU, ANEB BUDOUCNOST PROGRAMU LEONARDO DA VINCI PODLE EU

V německém Bonnu se na Ministerstvu pro vzdělávání a výzkum konala ve dnech 8. – 9. 11. 2004 konference, která byla uspořádána na počest 10. založení výměnného a vzdělávacího programu Leonardo da Vinci. Účastníci byli ze všech států EU a měli možnost se podělit o své zkušenosti se vzděláváním v interních nebo zahraničních zemích. Na základě vzájemné, již probíhající, nebo nově vznikající (Turecko), spolupráce bylo možné mezi 31 zeměmi bilancovat a zároveň vytýčit novou cestu pro sjednocenou a spolupracující Evropu.

Program konference byl rozdělen do dvou dnů. První den byl věnován vzdělávacím programům, které jsou součástí programu Leonardo da Vinci. Je to program Comenius, který je určený pro střední školy, program Erasmus pro vyšší

a vysoké školy a speciální program Grundtvig pro vzdělávání dospělých v různých pracovních oborech.

Přednášky probíhaly ve 4 sekcích a každá z nich měla svůj program. 1. sekce byla věnována mezinárodním výměnným bakalářským a magisterským programům, kde se prezentovali přenášející z Německa – Evropské komise z Bonnu, Berlína, Osnabrücku, Holandska – Nuffic, Finska – Turku a Dr. Iring Wasser z akreditační agentury ASIIN. Ve 2. sekci byly přednášky na téma národní a evropské mobility a jejich zkušenosti. Na toto téma hovořili účastníci z Německa, Rakouska, Belgie a Francie, se kterou Německo spolupracuje nejvíce. 3. sekce se zabývala tematikou zajištění kvality výměnných a vzdělávacích programů. 4. sekce byla nejzajímavější. Byl představen program kvality a kompetencí programu Leonardo da Vinci, jeho rozvoj do budoucnosti a zahrnutí těchto položek pod název EUROPASS.

Co vlastně EUROPASS představuje? Podle EU znamená nový vývoj v oblasti vzdělávání a výzkumu, který je založený na internacionální spolupráci, interkulturních kompetencích, empatii, toleranci, flexibilitě a znalostní jazyků. V oblasti vzdělávání se sjednotí celá Evropa a lidé, kteří zde žijí, si budou moci vybrat, ve které zemi budou chtít studovat nebo pracovat. Všichni, ve všech oborech a povoláních, budou mít EUROPASS, který bude obsahovat: životopis, vzdělání, proběhlé praxe, všechny diplomy, vysvědčení jazykového portfolia (shodný jazyk pro EU – mluvilo se o němčině) a všechny ostatní znalostní zkoušky a kompetence. Bude založena elektronická forma EUROPASSU, kde se v registru budou muset všichni zaregistrovat a pak nebude problém po celé EU si informace ověřit. Zároveň bude také možnost pracovat nebo se vzdělávat v jakékoliv zemi EU. (EUROPASS není jenom víze, ale je už vytvořený – <http://eu.daad.de>, <http://europassberufsbildung.de/fragebogen>, <http://eu.daad.de/arbeitsstelle-eu/europass/main.html>, <http://cedefop.eu.int/transparency/cv.asp>, <http://www.hrk.de/564.html>). Jsou zpracovány cíle, obsah a náplň. Kvalita je garantovaná na jednotlivých pracovních úsecích, vzdělávacích centrech, školách, praxích, univerzitních nemocnicích kvalitními mentory. Začátek je stanoven na 31.1.2005, kdy bude konference v Luxemburgu. Od tohoto termínu se má rozběhnout pilotní fáze, která bude v praktické aplikaci EUROPASSU probíhat do roku 2008, kdy bude provedena evaluace.

Druhý den byl rozdělen do několika workshopů, kde se pod vedením Dr. Alexandry Angres – DAAD (organizační ředitelka programu Leonar-

do da Vinci) ve 12 sekcích prezentovali ostatní účastníci. 10. sekce byla určena zdravotnictví a ošetrovatelským profesím. Zde prezentovali účastníci z Německa – Berlín, Bonn, Münster, Magdeburg, Neukirch a München.

Konference byla velmi zajímavá a vytváří nový pohled na další směry ve vzdělávání a výzkumu pro sjednocenou EU.

Vlasta Koudelková
JU ZSF, katedra ošetrovatelství

DEN BEZ ÚRAZŮ

Úrazy jsou nejčastější příčinou úmrtí dětí a mladých dospělých a jsou na třetím místě úmrtnosti v celé populaci. I přes klesající počet úmrtí souvislosti s úrazem počet úrazů neustále vzrůstá. Prevenci úrazů definuje Světová zdravotnická organizace jako jednu ze svých hlavních priorit. V rámci preventivních aktivit, které jsou podporovány Ministerstvem zdravotnictví ČR, probíhaly ve dnech 1. – 8. června 2005 Národní dny bez úrazů, v jejichž rámci probíhá řada kam-

paní a akcí zaměřených na prevenci úrazů. Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích uspořádala Den bez úrazů pro děti z mateřských škol v Českých Budějovicích. V rámci Zdravotně sociální fakulty JU byla akce zajištěna Mgr. Magdalenou Čapkovou a Mgr. Petrou Zimmerlovou a dobrovolníky z řad studentů doktorského i magisterského studijního programu. Akce proběhla dne 7. června 2005 na stadionu Zemědělské fakulty Jihočeské univerzity a zúčastnilo se jí 300 dětí z mateřských škol. Program byl zaměřen na osvojení znalostí o nebezpečí vzniku úrazů, možnostech prevence a seznámení se s činností Integrovaného záchranného systému (IZS). Akce se zúčastnili členové Hasičského záchranného sboru v Českých Budějovicích, Policie ČR – Správa Jihočeského kraje České Budějovice a Územního střediska záchranné služby České Budějovice, kteří prezentovali činnost jednotlivých složek IZS a demonstrovali dětem i svá záchranná vozidla a používanou techniku.

Magdalena Čapková, Petra Zimmerlová